

TELEGRAFUL ROMAN.

ăpare Marția, Joia și Sâmbata

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 7 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhidieceesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45

Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refuză — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori
15 cr., rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr.
pentru fie-care publicare.

Nr. 7201 Plen.

Publicare oficială.

Să aduce pe calea acésta la cunoștința tuturor căroră se cuvine a ști: că renunțând din motive considerabile avocatul Ioan Lenger la misiunea de comisariu consistorial pentru alegerile de deputați mireni la congresul nostru național-bisericesc pe un period nou de trei ani, și anume pentru colegiul de scrutiniu în cercul electoral al Treiscaunelor cu locul central Șepși-Sân-Giorgiu, în locul lui este denumit comisariu consistorial avocatul Simeon Dămian din Brașov.

Sibiiu, din ședința plenară, ținută la 15 Novembre, 1893.

Consistoriul arhidieceesan.

Căsătoria.

În viața internă a statului ungar se observă fenomenul unui viitoriu, care ne pune mai ales pe noi românii pe gânduri ingrigitoare. Proiectul de lege despre căsătoria civilă, ce s'a prezentat dietei, dacă el ar deveni lege, taie adênc în doctrina credinții bisericești năstre, șguduie temelială social-morală a credincioșilor și este un pericol permanent pentru existența și caracterul bisericești năstre romănesci.

Acesta e motivul, pentru care credem, că e și timpul oportun a vorbi despre actul căsătoriei, conform doctrinei bisericești năstre: din punct de vedere dogmatic, social-moral și din punct de vedere al caracterului special al bisericești năstre.

I.

Cu intruparea dumnezeescului fiu rămas creștinismului drept moștere și harul supranatural, harul lui Dumnezeu-Mântuitoriu, de cale prin Iisus Christos și în Iisus Christos se împărtășește omul, (Timoteu III, 4).

Acest har se dă fie-căruia dintre creștini după măsura darului lui Iisus Christos (Efes. IV, 7) spre a se întări în inimile lor, făcându-i nevinovați prin sântenie (I Tes.). El este o putere, o lucrare deosebită a lui Dumnezeu în om, în urma căreia putem ajunge moștenitori fericiți ai vieții eterne (Tim. III, 7), deorece după doctrina sântei năstre bisericești, noi credem, că prin harul Domnului nostru Iisus Christos ne vom mântui (Fapt. XV, 2.) Sântul Macarie într'o omilie a sa ne spune, că dacă sufletul nu primesce în lumea acésta o sântire spirituală prin credință neștrămutată și rugăciune, dacă nu se învrednicește a participa la natura divină și nu primesce harul, cu ajutorul căruia se pôtă împlini cu sântenie datorințele, rămâne nevrednic de a intra în împărăția cerurilor (Teol. dog. ort.).

Din aceste puține espuneri rezultă dar, că harul lui Dumnezeu-Mântuitoriu este indispensabil fie-cărui om, care tinde la mântuire.

Ca mijloce pentru împărtășirea harului dumnezeesc sunt *misteriile*. Taina (misteriu), după cum o definesc doctrina bisericești năstre, este o lucrare sântă și de Dumnezeu aședată, care împărtășește sufletului credincios sub o formă vădută harul nevădută a lui Dumnezeu (Mart. ort. de Kiev).

Între cele șapte taine sau „aședă-minte dumnezeesci” număra biserica năstră și sânta taină a căsătoriei, pe care părintele Tertulian o pune deopotrivă cu misteriu sântului bottez și al sântei cuminecături.

Actul căsătoriei, fundamentul societății și al moralei omenesci, și-a luat prima sancțiune dumnezească în raiu din fusăși mâinile creatorului: *Creând „Dumnezeu pe om după chipul seu... și i-a creat bărbat și femeie și binecuvântându-i le-a șis: creșceți și vă înmulțiți și umpleți pământul”*. (Fac. I, 27-28).

Din acésta scurtă descriere a „Facerei” rezultă, că căsătoria este

o instituțiune divină, că părechea cea dintăiu a fost binecuvântată de mâna creatorului, împărtășindu-se de *harul Creatorului-Dumnezeu* primii ômeni în starea nevinovăției lor. Indică tot deodată aceste cuvinte și scopul acestei instituțiuni divine sancționate în raiu: pentru ajutorarea reciprocă și pentru propagarea, conservarea și înmulțirea nămului omenesc.

Doctrina despre instituțiunea divină a căsătoriei se trage ca un fir roșiu în vechiul testament, confirmându-se din nou, după-ce Noie aduse jertfa Dumnezeului creatoriu: *Binecuvântând „Dumnezeu pe Noe și pre fi și șis și șicând: Creșceți și Ve înmulțiți și umpleți pământul”*.

Doctrinile și legile lui Moise sunt sacționate pe aceleași baze, legătura casnică a fost privită totdeauna ca cea mai puternică zală socială și sântenia ei a fost pădită cu prețul sângelui și al morții. Providențiala sentență: Nu e bine să fie omul singur să-i facem lui ajutoriu... (Fac. II, 18) s'a pădit cu cea mai mare sântenie, interpretându se ea în adevăratul spirit și înțeles.

Trebia însă ca Celce a venit să plinască legea, Iisus Christos, prin dumnezească grație să sântescă ceea-ce a urdit părintele omenirii în raiu. Înălțând el omenirea decădută, a înălțat la lege sântă acésta instituțiune divină, la lege deobligătoare pentru toți cei-ce au primit cuvântul și doctrinile sale. El a stabilit misteriu căsătoriei, prin care se împărtășesc cei-ce se cunună de harul lui Dumnezeu-Mântuitoriu.

El însuși a participat la nunta din Cana Galileei, sântind astfel act șerbătoresc. Și cum-că acest act în creștinism s'a înălțat la taină plină de harul lui Dumnezeu-Mântuitoriu o adevărase apostolul ginților Pavel: „De aceea va lăsa omul pe tatăl seu și pe mamă sa și se va lipi de femeia sa, formând amândoi un trup. *Taina acésta este mare: ér eu șic de Christos și de bisericești*”. (Efes.)

Legătura conjugală sau actul căsătoriei este dar un moment dintre cele mai sântite, în care figurază însăși unirea lui Christos cu biserica sa, este cum spune apostolul o taină mare. Ér despre raporturile între Christos și biserica sa și despre raporturile între bărbat și femeie și asemnarea, ce se face, sânta scriptură a noului testament este plină de astfelu de icône, în care este zugrăvită nu numai iubirea și datorința reciprocă, ci ca o aureolă apare momentul mistic și sântit al misterului: Femei, plecați-ve bărbaților ca Domnului, pentru-că bărbatul este cap femeii: *precum și Christos este cap bisericești și acesta este mântuirea trupului... și... bărbaților, iubiți-ve femeile precum și Christos a iubit biserica și pre sine s'a dat pentru dênșă*. (Efes. V.)

Sântul Ambrosiu mărturisind, că Dșeu este păditoriul căsătoriei, confirmă misteriu ei, condamnând pe cel ce calcă legea și necinstesc harul lui Dșeu, căci „pécătuint el contra lui Dșeu nu pôte să participe la dumnezească taină; érsântul Augustin pune în căsătoria creștină „sântenia misteriuului mai pre șns de fecunditatea mamei”.

Legătura conjugală, după cum o definesc Christostom, este o legătură spirituală și o renaștere spirituală, pentru-că sufletul se unesc cu Dșeu prin harul de sus și „cel-ce rămâne lipit de Domnul, este de un spirit cu el (I Corint)”.

Acest efect nevădută al harului nu se pôte da în legătura conjugală de cât prin misteriu căsătoriei, al cărei scop nu este numai înmulțirea și conservarea nămului omenesc, ci și creșcerea și învțăturile bisericești spre perfecționare. Acest misteriu s'a înălțat la atăta valoare, încât caracterul căsătoriei creștine sântite prin el este *unitatea și indisolubilitatea*: Astfelu nu vor mai fi doi ci un singur trup (Mat.), întocmai precum imaginază legătura lui Christos cu biserica sa, fiind acestea eterne; și... deci se nu despartă omul — a șis

FOIȚA.

IRONIA SORTII

Novelă

de

Margareta Moldovan.

(Urmare.)

Când mica Elenuță fugia la dînsul de trîngea de după gât și îl sâruta, ochii îi umpleau de lacrimi. Când vedea pe Elena trecend prin odaie, cu fața ei blândă, cu pașii ei molatic și cumpetați, apoi când revia la ea în față și vedea privirea aceea nelancolică, suferindă, simția o greutate pe nimă și éraš isé umpleau ochii de lacrimi.

Dómne — își dîcea odată — nu știu, ni pare că și eu slăbesc pe șis ce merge, — é voiu bolnăvi și eu, și atunci Elena nu putea merge... Aș vrea să plece odată, trec preste despărțire, căci nu știu cum, dar îmi vine așa de grea despărțirea.

Sé nu îmi pot strînge odorașul cel mic la pept o iarnă întrégă, pe ea mititica, pe care provedința pare a mi-o fi menit, sé îmi însenineze șilele sé-mi înveselască inima și sé-mi fie spre mângăiere la bētrânețe...

Cugetam, că fără de ele nu voi putea exista, și uite cum mă despărte șortez de ele, pe timp așa lung, .. căci dómne lungă e o iarnă, când ești silit sé o petreci singur, lipsit de cei iubiți!...

De ar fi barem Octavian acasă, dar nici el nu-i. Acum îmi pare, că m'a lovit un dor de el, dar el nu vine acasă, ... s'a înștrăinat cu totul de când a murit mamă-sa. — Așa-i în lume, deodată te despartă de toți ai tăi.

Era în luna lui Ianuaru. Elena sé afla de mult în Arco dimpreună cu mica Elenuță. Trecură trei șeptemăni de când nu primise de acasă nici o scrisóre. Ultima óră când îi scrisese soțul ei, îi vesti. că pe finea lui Ianuaru va veni pe câte-va șile, sé le cerceteze.

Întro și Elena sé întorcea dela primblarea obicnuită. Un șervitor de postă o căuta.

— „Tot îmi mai șerie odată, înainte de a veni — își dîse ea vędend pe șervitorul de postă, cu o hârtie în mână”.

Era o telegramă de acasă.

Elena o desfăcu în grabă și ceti un lucru ce nu-i venea sé îl cređa. Telegrama suna astfel: „Domnul Didescu e forte greu bolnav de câte-va șile. Suntem îngrijați, bóla e periculoasă. Te rog plécă imediat acasă.

Cordean,
comptabil.

Elena la șosire nu află pe Didescu în viață ci un cadavru rece. — Fusese lovit de apoplexie și în câte-va șile muri, cu dorul de a și vedea nevasta și copila lângă sine.

Deși Elena nu simțise față de soțul seu, decât numai o știmă și recunoștință, totuși lovitura asta o atinse greu, căci acum sé simția mai părăsită de cum a fost mai înainte. Sé obicinui-se a privi în Didescu un binefăcător, un binevoitor sincer și un îngrijiitor al seu. Bietul Didescu își jertfise anii din urmă numai pentru fericirea și îndestulirea șotiei și copilei sale. — Privia la ele mai mult, ca la două juvaere scumpe și mai mult sé îngrijea de ele, decât de sine.

Îngrijirea acésta avea sé-i lipsescă de aci încolo Elenei, tocmai acum, când avea lipsă mai mare de ea.

Octavian nu a venit nici la înmormântarea tatălui seu. Era în călătorie și astfel, nu a primit la timp încunoscințarea despre mórtea lui Didescu.

Elena nu sé mai rentorse la Arco. Petrecu iarna acasă.

Deoată cu incolșirea ierbeii de primăvară ea sé bolnăvi mai réu. Tusa aceea sacă ce o avusese și mai înainte, acum o chinuia și îi slăbea peptul de tot. Umerii obrajiilor aveau o roșetă caracteristică și respirațiunea îi devenea tot mai grea. Sé șfirșea pe șis ce merge; viața ei părea că sé știnge și sé topesce ca o luminare. Cu cât slăbia însé mai tare cu atât îi creșcea dorul pentru viață, — căci era mamă la o copilă orfană de tată.

Ce se va alege din copila ei? Cine i-a purta de grije, cine va creșce-o? Sé o lase pe mâinile unor ômeni străini? — Aceste gânduri o mistuia și îi agravau bóla.

(Va urma)

Mântuitorul ispititorilor farisei, — ceea-ce a împreunat Dumnezeu, — pentru-că mare e taina acésta (Efes).

Având a se face căsătoria creștină „după Domnul“ (I Cor. VII, 9) ea spre deosebirea altor căsătorii, atât pe timpul apostolilor, cât și în timpul nostru se săvârșește prin un act religios al bisericii și prin un ceremonial deosebit. Acésta sântă taină are a se administra dar numai prin episcopi și respective prin preoți. (Can. Ap 31, 47, 49 și conciliul dela Niceea can. 18.) Sântul Ignatie scrie încă în secolul al doilea cătră Policarp din Smirna, că uniunea conjugală a mirelui și a miresei se se face cu consensul și prin binecuvântarea episcopului, pentru-ca astfelu se se face „după Dumnezeu“ și nu din patimă; ér Tertulian învêța, că „fețele, care voiau a se lua în căsătorie mergeau la episcop, îi descoperiau cugetul lor, ér episcopul cerceta cu consiliul bătrânilor după starea și purtarea fețelor și dacă nemic nu s'a găsit în privința cugetului lor, atunci își dedia el consensul și binecuvântarea sa. Christosom în omil. 48 învêța, că tinerilor (după logodnă) se se dea învêțatura creștină spre căsătorie și preotul se întărească căsătoria intenționată prin rugăciuni și binecuvântare. Sântul Vasilie o pune drept canon, condiționându-o numai dela preot: Legătura căsătoriei prin preot se face. (Hom. 7. S. V.)

Aceste doctrine le a pășit cu sântenie nu numai biserica ortodoxă, și biserica apusului; dar și alte biserici, cari prin abaterile, ce le-au făcut, au devenit eterodoxe. Singură biserica, așa numită protestantă, nu o admite ca dogmă, însă a rămas în aceeași sântenie, a rămas în us și în biserica protestantă, urzindu-se acésta taină încă în prezența omenescă a fiului lui Dumnezeu.

Urméază dar, că adevărații creștini nu pot privi cu nepăsare la încercările de a li se slăbi credința. Ei sunt datori a-și apăra doctrinele bisericii, conform esempleror, ce le-au dat martirii creștinismului. Numai astfelu pot dovedi ei, că țin cu sântenie ca se nu li se stîrbescă credința sântă, ce o profeséază, numai astfelu pot purta adevăratul nume de creștini adevărați și pot fi membrii ai bisericii.

Ioan Broju.

Oprirea zidirei unei biserici românești ortodoxe în Sécuime.

De sub Vișel, la 15 Nov. 1893.

(Incheiere).

În urma acestei deciziuni demne de stările excepționale, în care trăiesc astăzi românii de ambele confesiuni în liberala Ungarie, comuna bisericească a emis o comisie din sinul său, carea în frunte cu preotul s'a prezentat la Ilustr. Sa comitele suprem al comitat. Treiscaune: Pocs József, și înmanându-i recursul contra deciziei pretorial a arătat și verbal, că motivele aduse de dl solgăbiru, după care biserica proiectată a fi lângă drum și numai 100—105 metri depărtare de biserica reformată, nefiind basate nici pe lege, nici pe vre-un ordin sau regulament lovesce în față fără cruțare libertatea religioasă a confesiunii ortodoxe române A arătat mai departe, că între locul bisericii proiectate și biserica reformată sunt două intravilane (curți) spațioase, provédute cu supraedificate economice, ba chiar și aceste 2 intravilane sunt despărțite printr'o stradă largă, și că la acésta distanță nici po menire nu pôte fi de conturbare în cele religioase. În fine preotul Puianu, scoțând fôia „Pesti Hirip“ din 21 Martiu 1893 Nr. 80 și acolo pe pagina 7 a arătat dlui comite suprem, că în

Pozsony (Pressburg) jidovii ortodocși au proiectat zidirea unei sinagoge în imediata apropiere, așa dară lângă biserica catedrală catolică, contra căreia episcopatul catolic a recurs până la ministrul de interne, carele însă pe lângă tôte opintirile catolicilor a conces zidirea sinagoge lângă catedrala catolică și darnici comunei bisericii gr. or. rom. din Doboli inf. nu i-sé pôte denega dreptul de construire, fiind proiectata zidire 20 metri dela drum și 105 metri dela biserica reformată.

Îl dl comite a demis comisia pe lângă promisiunile cele mai favorabile, făcând între altele, că nu va suferi în comitatul încredințat guvernării sale, jignirea libertății religioare din motive personale sau particulare.

La 2 săptămâni s'a comunicat decizul comitelui, prin care se concede clădirea bisericii românești, cu acel adaus însă din partea solgăbirului, că numai la 15 zile dela datul înmanării va ceda concediul și si atunci numai așa dacă nu vor întra récurese, până atunci deci interdice începerea zidirei.

Până la 15 zile a intrat trei recursuri contra deciziunii comitelui, una mai patriotică decât cealaltă a la Kapocsányi Mor, și prin urmare s'a interdis începerea zidirei. Aceste récurese s'a pertractat în congregațiunea comitatensă din 6 Iunie a. c. unde s'a nimicit decizul comitelui și s'a aprobat cel al pretorului denegând dreptul zidirei bisericii din motivele susindicate, adăungând numai atăta, că pe locul cel vechiu, carele nu este în mijlocul comunei ci ascuns într'o stradă tinósă, concede zidirea bisericii.

Comuna bisericească a făcut din nou recurs la dl ministru de interne, arătând nedreptatea, paguba materială ce i-se causéază prin decizul congregațiunii, motivând și accludând actul inginerului carele declară, că la locul unde a fost biserica veche numai cu spese enorme s'ar putea zidi biserica, și că comuna bisericească numai constrinsă de acésta împregiurare, fiind séracă și primind acel loc aprôpe gratis dela un creștin a parohiei Doboli-inf. a trebuit să se decidă la zidirea bisericii în acel loc. Mai departe, că decisiunile forurilor inf. vatămă adânc sfințenia dreptului proprietății și libertatea bisericii gr. or. întregi; și în fine, că conform legei numai vecinii trebuiesc întrebați la construirea unui edificiu, érnu vecinul al 4-lea — biserica reformată care nu are drept de a se amesteca în acésta afacere etc.

Totodată preotul a alergat îndată la Sibiu spre a preda arătarea în scris în acésta cestiune Escelentul Sale metropolitanului Miron Romanul, ca capului suprem al bisericii ortodoxe române din Ungaria și Transilvania, alăturând tôte actele referitoare la cestiune, și comunicând și verbal tótă starea afacerii și peripețiile prin care a trecut ea până atunci.

În 9 Novembre a. c. așadară după 6 luni a sosit decizul ministrului de interne la comitele suprem al Treiscaunelor, în care se denégă dreptul zidirei bisericii ortodoxe române în Doboli inf. pe basa motivelor aduse de pretorele cercului. În societatea magiară din Treiscaune se scie și se vorbește, că 3 deputați din camera din Pesta precum și episcopul reformat din Transilvania au în vins și l'a silit pe ministru ca să deneghe dreptul construirii bisericii românești în comuna Doboli inf.

Intémplatu-s'au ôre atare volnicie de când lumina creștinismului a pëttruns în Europa? Este ôre vre-un stat constituțional, care pretinde a fi liberal, neexceptiionând nici chiar era incuizițională, unde se se interdică construirea unei biserici creștinesci, din motiv, că e la o depărtare numai de 100—105 metri de o altă biserică creștină? Paginile istoriei bisericii

ortodoxe române din Transilvania și Ungaria sunt pline de suferințele și persecuțiunile seculare din partea dușmanilor sei. Timpuri triste a fost și cele de sub era principelui Apafi și cele dela începutul secolului present, când episcopului ortodocș i-se interdisese cumpărarea unei locuințe în cetatea Sibiiului. Suferit-a biserica ortodocșă română în trecut și suferé și astăzi. Și suferințele din zilele nôstre sunt cu atât mai dureroase, cu cât preoțimea și poporul nostru nu mai este misera plebs, ci a ajuns la un grad destul de frumos al culturii într'un timp relativ fôrte scurt, și cu cât va înainta în cultură, cu cât se va desvolta conștiința de sine într'ensul mai mult, cu atât loviturile se vor părea mai amare. La anul 1882 în Kezdi Vásárhely, în Sécuime, lângă biserica română ortodocșă de acolo, la depărtare de 1 metru, scris un metru, s'a cences din partea ministrului de interne clădirea unei fabrici de spirt, și astăzi din cauza sgomotului și a mirosului lăturilor nu poți sta aprôpe nici un minut în biserică. În anul 1889 primarul comunei Doboli inf. a clădit un grajd de șase metri în față casei parohiale gr. or. române din Doboli inf. astfelu încât mirosul escurgerilor infectătoare adă este ne mai suferibil, ér la cazul unui incendiu preotul român arde în casa parohială. Atât în Kezdi-Vásárhely cât și în Doboli inf. dl ministru a trebuit să concedă construirea fabricii respective a grajdului, căci nu a voit să vateme sfințenia dreptului proprietății. Comunei bisericesci ortodoxe române din Doboli inf. nu i se pôte măsura cu aceea măsură, având chiar dreptate, căci printr'ensa s'ar vătéma — ideea de stat unitar național magiar.

Comunei bisericesci Doboli inf. a cărui bieți membrii au tras bucătura din gura familiei lor ca să pôte plăti și aruncurile pentru zidirea bisericii lor pe lângă impositule grele ale statului — i-s'a făcut prin volnicia acésta medievală o pagubă de 2000 fl.

Cine îi va despăgubi? Nimenea. Turcul te bate, turcul te judecă!

Din cele de până aicea se vede clar, că țința contrarilor acestei comune bisericesci este nimicirea aceleia. Și acésta se vede lămurit din împregiurarea, că deodată cu afacerea zidirei bisericii s'a asaltat și existența scôlei confesionale din Doboli inf. Matadorii réu voitori prin intrigă, ură, calumnie și minciuni au esperat dela înaltul ministru al cultelor, construirea unei scôle de stat în acésta comună și a obligat și pre românii gr. or. cari a declarat, că vor susținea scôla lor confesională și în viitoriu, ca pe lângă scôla lor confesională susținută din sudôrea lor proprie, să contribuie cu 5% după darea directă la suținerea acelei scôle de stat și să presteze tôte lucrările la adunarea materialului precum și lucrul de mână trebuincios până la construirea definitivă a scôlei de stat! Confesiunea ortodocșă a recurs la dl ministru al cultelor contra acestei deciziuni. Ce rezultat va avé, vom vedé.

Iu jurul comunei bisericesci Doboli inf. s'a nimicit scôlele confesionale în tôte comunele locuite de români. Acum, mai mult ca sigur, că se va nimici și acésta scôla unică românească, căci nu se pôte crede și nici aștepta, ca după lovitura și paguba primită din incidentul construirii bisericii, acésta comună bisericească aviasată exclusiv la puterile sale, acésta mână de ômeni, sdrobiți în conștiința lor religioasă morală, să se mai pôte reculege și jertfi atăta ca se construieze biserica la locul cel vechiu — dacă i-se permite ôre-când acésta, — și se mai susțină și scôla sa confesională română.

Videant consules!!

Quintus.

Noutăți.

Alegero de protopresbiter. Marți în 23 Noembre s'a făcut în Alba-Iulia alegerea de protopresbiter tractual sub conducerea P. O. D. comisariu consistorial Ioan Papiu, protopresbiter. Ales a fost, după informațiunile, ce ni se comunică, M. O. D. Nicolau Ivan, administrator protopresb. cu unanimitatea a voturilor.

Societatea de lectură „Andreu Șaguna“. Invită la ședința publică, ce se va ține Luni în 29 Noembre st. v. în memoria Marșalului Arhiepiscopului Andreiu, în sala cea mare a „Seminarului Andreian“ cu următorul program:

1. „Cuvânt ocașional“ rostit de Aron Roman, Jerie în cursul al III-lea.
2. „Petru Rareș“ poezie eretica de Ioan Neuișescu, declamată de George Perian, pedagog în cursul al III-lea.
3. „El R'baa“, poezie de V. Alecsandri, cor cu solo de tenor de Eus. Mandyceschi, executat de Vasile Popovici, cleric în cursul al III-lea și corul seminarial.
4. „Fragă“, poveste în versuri, declamată de autorul Ioan Moșta, cleric în cursul al III-lea.
5. „Țiganul Împărat“ anecdotă de Th. D. Speranță, declamată de Teodor Orlea, cleric în cursul al III-lea.
6. „România“ cor de E. Wachmann, executat de corul seminarial.

Începutul la 7 ôre sêra. Ofertele maritimé se primesc cu mulțămîtă și se vor cuita pe cale publică.

Academia-română. În sesiunea Academiei din primăvara anului viitor se vor ține patru discursuri de recepțiune de cătră doi membri noi: Gr. Tocilescu despre Dimitrie Cantemir, I. Calenderu asupra episcopului Melchisedec, dl Olănescu (Ascanio), despre Alecsandri și Alecs. Xenopol asupra lui Michail Cogălniceanu.

Tinerimea universitară magiară din Cluj, precum i-se depeșéază lui „Bud. Hir.“ a decis să nu ție adunarea festivă proiectată pentru aderare la reformele liberale politico-bisericesci, nevoind a da ocasiune universitarilor români de a pute comite scandaluri, asemenea acelorora prin cari au conturbat adunarea din zilele trecute.

Tinerimea română n'a comis scandaluri, ci a protestat cu demnitate și chiar asta a impus. Vorba e, că aderarea nu s'ar pute face cu unanimitate și tinerii români ar avé ocasiunea de a spune în față colegilor lor o parte din nedreptățile comise de magiari față de noi. Ca să o încunjure acésta, ei preteceșéază altă causă. Vorba vulpei din poveste: „sunt acri strugurii...“

Învêțatorii din Bihor. „Bud. Hir.“ scrie: În adunarea comitetului comitatens inspectorul reg. Sipos, în sensul ordinațiunii ministeriale a prezentat catalogul acelor învêțatori români, cari nu sciu unguresce. Numărul lor e de 27 și adecă 8 gr. oriental și 19 gr. cat. Diplome învêțătorești nu au 20 de învêțatori gr. or. și 91 gr. cat. Comitetul administrativ a decis, ca să rôge pe vicariul Goldiș și pe episcopul Pavel, ca pe învêțatorii fără diplome să-i ridice imediat din post, ér pe ceialalți să-i provôce a-și însuși limba magiară până la finea anului scolar.

Ôre corectă e statistica acésta a inspectorului Sipos, care tare drag îi are la suflet pe învêțatorii nostri? Videant consules...

† **Prof. Stefan Ștefureac,** unul dintre cei mai activi și zeloși lucrători pe terenul cultural român din Bucovina, a răposat zilele trecute. El a întemeiat societatea „Scôla română“ din Sucéva. În mormânta-s'a făcut Miercuri, săptămâna trecută.

Iubilen. Ministrul președinte al României, dl Lascar Catargiu împlinește în ziua de 25 Noembre vârsta de 70 de ani. Timp de 50 ani și-a consacrat activitatea pe teren politic pentru promovarea intereselor țerei. Amicii și partizanii șefului partidului

conservator se pregătesc a da un caracter festiv zilei născerii d-lui L. Catargiu.

Intărire. După-cum publică fôia oficială de Duminecă, la propunerea guvernului, Maj. Sa a întărit alegerea episcopului ev. din Ardeł Dr. Friederich Müller.

Cabinete noue. Scirile din Paris anunță, că noul cabinet francez, care s'a format sub presidenția lui Casimir Perière s'a prezentat în cameră și senat, unde a espus programul politic al guvernului. Acest program nu se deosebește în esență de declarațiunile, ce le-a făcut fostul ministru-president Dupuy. Cu ocaziunea acêsta sala a fost cercetată în mod estraordinar. Diplomații străini au luat cu toții parte.

Cabinetul din Italia s'a format sub presidenția lui Zanardelli. Nu e însă încă complet, deore-ce e greu a se afla un bărbat, căruia să i-se încredințez portofolul finanțelor.

În Sêrbia a fost încredințat cu formarea cabinetului generalul Gruici. Scirile din Bêlgrad mai anunță o veste de tot surprinzătoare. În cas, când nu s'ar pute ajunge la formarea unui guveru mai stabil, tinêrul rege ar fi aplicat a forma un guvern militar.

Sfințirea bisericii române ortodocs-orientale din Bacitelecul Biefalêului.

De sub Vitel 15 Noembre 1893.

Românii din comitatul Treiscaunelor (sêcuime) pe lângă totă vitrigitate poziției lor în timpul present, dau semne de vieță, cu deosebire, de când au ajuns sub conducerea actualului protopresbiter dl Coltofeanu. Cu deosebire progresul este evident în acele comune, a căror locuitori în butul tuturor opintirilor rêuvoitorilor, și-au păstrat intact limba strămoșescă, datinile și moravurile religiose-morale. Ce-i drept, guvernul la cererea comitatului, a dat signalul la paralisarea dacă nu nimicirea, — desvoltării culturale a românilor din acest comitat, când a decis la începutul anului curent, ca în toate comunele, unde se află scôle românesco-ortodocse să se înființeze scôle de stat cu limba de propunere curat magiară. Comunele bisericesci-ortodocse în frunte cu protopresbiterul, vădându-se amenințate în existența lor scolară, au făcut tot posibilul pentru regularea salariilor învățătoresci și adiuștarea scôlelor lor confesionale conform pretensiunii legii. Acêsta întreprindere a și succes spre bucuria și mulțămirea generală cu deosebire în comunele mărginașe situate sub munții ostici ai Transilvaniei, unde populațiunea este mai ferită de curentul cutropitor al patrioților patentati. Singur într'o comună, cea mai bogată, mai impopulată și inteligentă, în Brețcu, din cauza intereselor particulare ale conducătorilor ladicomi, cari au pus interesele lor de rudenie mai pre sus de interesele cauzei sfinte scolare și și confesionale ale comunei bisericesci Brețcu. Regula-va autoritatea bisericescă cu obiectivitate dar cu strictetă esemplară acêsta afacerea atât de delicată, vom vedé?

Despre situațiunea românilor din sêcuime în general și a bisericii gr. or. în special s'ar putea scrie multe, fôrte multe, dau eu de astădată mă voiu mărgini la momentul sêrbătoresc al sfințirii bisericii gr. or. din Bacitelec.

Prediu Bacitelec este situat pe marginea stingă a bătrânului Olt și al Feheteului, aprôpe în colțul unde se revarsă cest din urmă riu în Olt, pe teritoriul comunei politice Biefalêu. Acest prediu bisericesc aparține comunei matere: Doberlêu. Locuitorii acestui prediu 90—100 familii, sunt exclusiv români de relig. gr. or., ômeni profund religioși și morali, cari și au păstrat cu sfințenie și intactă religiunea, limba maternă și tôte moravurile strămoșesci. Fiind toți proprietari

cei mai mulți materialicesce binesituați, încă cu 10 ani înainte s'a decis a zidi în locul biseriței mici și necorespundătoare o biserică mai spațioasă și din material solid. Dis și făcut. Au adunat materialul, au încasat aruncurile, au întreprins colecte astfel încât cu ajutorul dat de autoritatea supremă bisericescă s'a apucat de lucru, și la anul 1891 au pus biserica sub coperiș. În decursul anului 1892 a înzestrat succesive interiorul bisericii, cu cele mai necesare lucruri astfel încât la 8 Noemvrie a. c. în ziua de SS. Arch. Mihail și Gavriil au putut să o sfințescă.

În acêsta și atât de însemnată pentru locuitorii acestei comune, desdediminetă era totul îmbrăcat în haine de sêrbătoare. Preoții invitați sosiră de timpuriu, ér populațiunea din comunele din jur fără deosebire de religiune și naționalitate, curgea în grupuri mari la biserica. Punct la 7 ôre s'a început serviciul divin, sub conducerea prea onoratului domn protopresbiter Dimitrie Coltofeanu, asociat de preoții: Ioan Olteanu din Doborlêu, Moise Greceanul din Chichiș, George Olariu din Lisnêu, Ioan Popp din Ozun, George Ionescu din Budila, Danil Cojocariu din Teliu, George Dogariu din Marcoș, Alecsie Frateș și George Ludu din Preșmer și Nicolae Puian din Doboli-inferior.

Cântările le-a condus dl Popa învățătoriu în Doborlêu în asociere resp. acompaniare de mai mulți învățători din jur. În timp scurt biserica — acest edificiu spațios, înalt și corăspundător pe deplin de a fi lăcaș dumnezeesc, — s'a umplut de credincioșii evlavioși astfel încât, cei care au sosit după 1 ôră dela începutul serviciului nu a mai încăput înăuntru, ci aședându-se în jurul bisericii, păreau a fi o mare de ômeni în mijloc cu biserica, a cărei act de sfințire decurgea.

Momentele principale ale actului sfințirii impresionau atât de mult asupra acestui popor credincios, încât se putea ceti pe fața lor aceea evlavie profundă care caracterizetă poporul român, a căru esistență și vieță este atât de strîns legată de religiunea, de biserica sa strămoșescă.

Actul sfințirii s'a terminat cu cuvântarea ocașională a Prea On. D. Prot. D. Coltofean, carele când a amințit, că Escelenția Sa Prea grațiosul nostru arhiepiscop și metropolit Miron Romanul asigură pe credincioșii sei bravi din Bacitelec de iubirea Sa Prea Înaltă, și le trimite binecuvântarea Sa Archipastorală, ca la o lovitură magică, a erupt într'un întreit „sê trăiescă“.

După actul sfințirii, preoțiunea și învățătorimea a fost invitată la casa parochianului Ciripoc, unde li s'a oferit o masă bogată, ér populațiunea s'a retras fie care la casa lui invitând pe cunoscuții și necunoscuții la casele lor, unde i-a ospetat cu adeverată ospitalitate, precum se găsesce numai la români.

La masă, cel dintăiu toast l'a ridicat P. O. D. protop. D. Coltofean pentru Escelenția Sa Prea bunul nostru arhiep. și metropolit Miron Romanul, care s'a ascultat în picior de toți cei de față, strigând la sfârșitul toastului un strajnic „ura sê trăiescă“ întreit. Al doilea toast la ridicat preotul Oltean din Doborlêu, ca preot local în sănătatea P. O. D. protop. D. Coltofean. După aceea a toastat G. Ludu, paroch în Preșmer pentru poporul din Bacitelec. Al 4-lea la ținut preotul N. Puian din Doboli inf. în sănătatea bravului episcop Juga, a învățătorului emeritat Damian Juga, și a comitetului parochial din Bacitelec, cari deși nu au avut preot local, care se-i conducă, totuși au ajuns ținta sfântă de a vedea opera lor cunurată cu succes, dorindu-le ca provedința divină să le ajute a vedea și visul celalalt, zidirea scôlei, pentru care sê luptă acuma, terminată cu

succes, spre fericirea și înflorirea acestei comune pe cât de neînsemnată pe atât de devotată cauzelor bisericesci scolare. A mai toastat încă George Dogariu paroch în Marcos, M. Greceanul din Chichis etc.

S'a mai întâmplat un incident care merită a fi însemnat aici. Anume terminându-se prânțul, comuna a oferit preoților fungenti câte 2 fl. diurn La oferirea acesteia s'a ridicat preotul Puian din Doboli inf., și în cuvinte puține dar bine simțite, a arêtat nisuița populațiunei din Bacitelec de a-și zidi și o scólă corespondătoare recerincelor moderne din material solid; a arêtat, că preoțiunea carea stă în fruntea afacerilor scolare-bisericesci a dat totdeauna dovadă, că e gata a jertfi pentru aceste instituțiuni sfinte, aducând pe lângă totă poziția sa strămtorată obolul lor pe altariul acestor instituțiuni sacre, propune, ca toți preoții fungenti să abdică de jumătate a diurnului lor în favorul nou zidindei scôle din Bacitelec. Acêsta propunere s'a primit cu vii aclamațiuni, depunând fie-care jumătate a diurnului sau la mâna episcopului Juga, cu aceea condițiune că edificiu scôlei să se facă din material solid. Acest incident a făcut bună impresiune asupra poporului, vădând, că preoțiunea noastră, cea mai seracă, și mai rêu dotată din întrêga provincie matropolitană, contribuie cu însufletire spre scopul ridicării culturi noastre.

Toți ne-am depărtat cu dorința, ca la anul viitor să ne vedem la sântirea scôlei din Bacitelec. Fie ca ori la sântirea acestei scôle, ori la sântirea vre-unei biserici să vedem în mijlocul nostru în anul viitor pe Escelenția Sa metropolitul Miron Romanul, pe carele îl doresce atât de mult populațiunea acestui ținut, unde nu s'a pomenit să fi fost vre un Archie-reu român.

Quintus.

Proiectul de lege despre dreptul matrimonial.

Capitolul întâiu
Logodna.

§ 1. Pentru logodirea minorenilor se recere învoirea celui ce îi representă înainte legii.

§ 2. Din logodire nu provine nici un drept de proces referitor la încheierea căsătoriei.

§ 3. Îndeplinirea ori-căror condițiuni în cazul când logodiții nu s'ar căsători n'are valôre.

§ 4. Dintre logodiții acela, care se retrage dela logodnă fără motive basate sau care a dat motive temeinice celuilalt pentru a se retrage, este dator cu desdaunare celuilalt sau părinților lui.

Desdaunarea nu e permis să întrêcă suma cheltuielilor făcute cu scopul de căsătorie.

§ 5. Ceea-ce a dat unul dintre logodiții sau părinții lui celuilalt logodit ca semn de logodire, se consideră că ar fi fost dat cu presupunere, că căsătoria sê va întempla sau că logodna va subsista până la mórtea unuia dintre logodiți.

Cel-ce a dat motive basate pentru retragere, sau acela dintre logodiții care s'a retras fără motive temeinice, perde dreptul de cerere de înapoiare

Cât despre cererea de înapoiare, hotărere normele pentru acuse în cas de înavuțire nepermisă

§ 6. Dreptul de desdaunare și de cerere înapoi trece la moștenitori numai în cazul acela, dacă cel îndreptățit și-a validat dreptul seu pe calea legii.

§ 7. Pretensiunile care se întemeiază pe § 4. și 5 se prescriu după un an socotindu-se din ziua, în care a încetat starea de logodire.

Capitolul al doilea.

Pedecile de căsătorie.

§ 8. Persôna necapabilă de acțiune (§. 149) nu pôte încheia căsătorie.

§ 9. Bărbatul nu pôte încheia căsătorie înainte de vârsta de 18 ani împliniți ér femeia înainte de 16 ani împliniți.

Ministrul justiției pôte da dispensație.

§ 10. Persôna minoreră nu pôte încheia căsătorie fără incuviințarea reprezentantului ei legal.

§ 11. Spre a se pute căsători o persôna minorenă sub 20 de ani e de trebuință incuviințarea tatălui și dacă nu este tată și a mamei.

La un còpil nelegitim mamei îi compete a-și de consimțirea pertru căsătoria lui.

Dacă părinții sunt despărțiți de pat și masă, sau dacă căsătoria lor a fost desfăcută, mama are întâietetea înainte tatălui cu privire la copilul ce se află în îngrijirea ei.

Cât timp adopțiunea nu e disolvată, părinții trupeșci ai copilului adoptiv n'au drept de a da consimțirea lor.

Părinții, care pentru defecte corporale sau intelectuale, sau în urma despărțirii sunt în continuu împedecați, sau au perdut autoritatea părintescă sau de tutori, se consideră ca neesistenți, dacă n'au perdut-o din cauza administrării averii.

Că părinții sunt împedecați sau nu, acêsta o hotărêște scaunul orfanal.

§ 12. Când minorenul nu și-a ajuns vârsta de 20 ani împliniți, și nu are părinți cu drept de consimțire, consimțirea reprezentantului seu legal numai atunci are valôre, dacă autoritatea de tutorat a incuviințat-o.

Acêsta incuviințare nu e necesară când reprezentantul legal al copilului este moșul seu.

§ 13. Dacă reprezentantul legal, sau părinții nu-și dau consimțirea, atunci pentru încheierea căsătoriei e necesară consimțirea autorității pupilare.

§ 14. Autoritatea pupilară nu decide fără a asculta pe persôna minorenă și trebuie se aibă în vedere interesul și viitorul acesteia.

(Va urma.)

PARTEA SCIENTIFICĂ ȘI LITERARĂ

Țera noastră.

Descriere poporală a Ardeului

de

Silvestru Moldovan.

(Urmare.)

Eșind din cetate pe strada „têrgul cailor“ sau pe pórta de la ulița Scheilor, (Waisenhausgässertor) ridicată la anul 1828, dăm cu ochii de frumosul edificiu al scôlelor române gr. or. ce sê nalță la marginea spațiului sădit cu pomi, dintre cetate și suburbiul Scheiu. Edificiu acesta este unul dintre cele mai imposante zidiri ale Brașovului, cu o fațadă impunătoare și cu două aripi laterale. Fațada la mijloc are nălțime de două caturi și e împodobită cu colonne ornamentale; aici sê află sala festivă a scôlelor, o sală mare și pomposă, cu galerie și cu decorațiuni frumoșe. Aripile sunt cu câte un cat. În acest edificiu și în o casă din vecinătate, cumpărată acum de curênd, sê află adăpostite unele dintre cele mai însemnate scôle ale românilor din Ardeł, anume un gimnasiu cu opt clase (liceu), o scólă comercială superiôră cu trei clase și o scólă reală inferiôră cu patru clase, apoi scôle elementare de băieți și băieta, precum și o clasă superiôră (clasa a V-a) de băieta, susținută de reuniunea femeilor române din Brașov. Scôla comercială și reală sunt unicele scôle de feliu acesta, ce le avem noi români din Ardeł.

Scôlele aceste au fost întemeiate și sunt susținute, afară de unele donațiuni, făcute în favorul lor, de comunitatea parochială din cetate și de cea din Scheiu, de la biserica Sântului Niculae, dar cu deosebire din partea acestei din urmă.

Parochienii români gr. or. din Scheiu au înființat deja la anul 1788 o scólă poporală, la biserica S. Niculae, pentru care fapt au și fost lăudați de autoritățile mai nalte. La 1813 acêsta scólă avea două clase, ér la 1837 prin stăruința și zêlul neobosit al protopopului Ioan Popasu, care mai târziu fu ales de episcop al Caransebeșului, sê mai deschiseră încă două clase.

In cetate neguțătorii români asemenea înființară la 1835 o școlă populară română, deosebită de școlă populară grecăscă, care există și acum.

La anul 1850 s'au învoiră ambele parochii, de-a ridica o școlă centrală cu puteri unite, și așa cu începutul anului școlar 1850/1 pe lângă școlă populară combinată de 3 clase, s'au deschise și prima clasă gimnasială.

Astfel s'au întemeiat școlile centrale române din Brașov, cari ca un sôre strălucitor respândesc rațele lor culturale și binefacătoare în poporul românesc, dând nașiei noastre an de an mulți tineri culți și cu știință de carte.

Convocare.

Reuniunea învățătorilor rom. gr. or. din districtul XI Făgăraș, își va ține adunarea generală din ast-an în comuna Cața,

*) La 1890, s'au împlinit 25 de ani de când s'a făcut (la 1866) primul examen de maturitate la gimnasiu. In acești 25 de ani au depus maturitatea la gimnasiu în total 263 de tineri.

protopresbiteratul Cobalmului în zilele 29 și 30 Novembre a. c. v. la carea s'au invitat a participa toți membrii, precum și alți binevoitori ai acestei corporațiuni.

Program.

- Sedința I Luni 29 Novembre 8 ore a. m. 1. Cuvânt presidial și deschiderea ședințelor. 2. Cetirea apelului nominal. 3. Alegerea comisiunilor. 4. Raportul comitetului central. 5. Raportul casariului. 6. Raportul bibliotecariului.

ad Nr. pp 604/893 [235] 2-3

Concurs repetiț.

In urma ordinului consistorial d. dto 15 Decembre 1892 Nr. 8100/B prin acesta, s'au scris concurs repetiț, pentru întregirea parochiei de a III clasă Feneșel cu prediul Cerc, cu

- 8. Raportul comitetului central în privința regulamentului afacerilor interne. 9. „Comuna” prelegere practică din „drepturile și datorințele civile, de Ioan Bonea. 10. Primirea elevilor începători în prima și de școlă, tractat de Ioan Urs. Sedința III, Marți 30 Novembre 10 ore a. m.

- După serviciul divin împreună cu parastas pentru fericirii repositiți mitropolitul Andrei, profesorii I. Popescu și Dr. I. Crișan și pentru repositiți membrii ai reuniunii. 11. Valuta nouă, prelegere practică de Ioan Bănuț. 12. Activitatea apostolului Pavel, pentru respândirea creștinismului, disertațiune de Ioan Mihu. 13. Teme, ce eventual s'au mai insinua și primi. Sedința IV, Marți 30 Novembre la 3 ore p. m.

al casariului, bibliotecariului și pentru propuneri.

- 15. Interpelări și propuneri. 16. Inchiderea ședinței. Făgăraș, 1 Novembre, 1893.

Iuliu Dan, președinte. Ioan Berescu, secretari.

Mulțămită publică.

P. T. public, care din incidentul morții iubitelui nostru fiu, resp. frate Eugen Demetriu Cuntănu, cu multă generositate a încercat alinarea durerii noastre prin manifestarea condolenței Sale, binevoiescă a primi asigurarea recunoștinței și mulțămitei noastre cordiale.

Sibiu, 24 Novembre, 1893.

Jalnica familie.

termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreună cu acest post, dau un venit sigur anual de 400 fl. Doritorii de a compete la acest post, au a-și așterne suplicele de concurs, instruite în sensul Statutului organic și a Regulamentului pentru parochii, subsemnatului oficiu protopres-

biteral, până la terminul prefipt; dela care și pot lua informațiune, despre starea parochiei și a venitelor ei.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. al Clușului, în conțelegere cu comitetul parochial.

Cluș, 16 Octobrie 1893.

Tulliu Roșescu, protopresbiter.

Spre binevoitoare luare aminte!

Spre a face onorat. public mai ușor accesibilă probata

Bere de Steinbruch

am înființat în piața de aici (strada Schewis nr. 3) pentru Sibiu și împrejurime un deposit al bereriei noastre, provădit cu ghețare și împreună cu macara. Tot acolo se primesc deja și eșcută punctual ori-ce comande.

Berea Steinbruch se capătă deja în mulțime de birturi, cafelele mai bune, hotelere, băcării. Sticlele sunt provădute cu vignete și dușele cu marca fabricii.

Cu deosebit respect

Depositul principal pentru Sibiu al primei berării ung. pe acții din Steinbruch.

[233] 3-3

Mersul trenurilor pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobrie 1893.

Table with train schedules for Budapest, Arad, Teiuș, Orșova, Verciorova, and Cucurdea. Columns include train type, departure times, and destinations.

Nota: Ôrele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în dreapta de jos în sus. Numerele cele grase însemnă ôrele de nôpt.